

# طراحی شهری جامع خیابان‌های مناسب زندگی

مؤلف:

Elizabeth Burton & Lynne Mitchell

مترجم:

الهام ضابطیان طرقي

فاطمه مقیمی

زیر نظر دکتر علی اکبر تقوایی

(عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس)

|                     |                                                                                                                         |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | برتون، الیزابت Burton, Elizabeth                                                                                        |
| عنوان و نام پدیدآور | طراحی شهری جامع خیابان‌های مناسب زندگی /<br>مولف: [الیزابت برتون، لین میچل]؛ مترجم: الهام<br>ضابطیان طرقي، فاطمه مقیمی. |
| مشخصات نشر          | تهران: الهام ضابطیان طرقي: فاطمه مقیمی، ۱۳۹۰.                                                                           |
| مشخصات ظاهری        | ۲۶۴ ص.: مصور، جدول، نمودار.                                                                                             |
| شابک                | 978-964-04-5609-5                                                                                                       |
| وضعیت فهرست نویسی   | فیپا                                                                                                                    |
| یادداشت             | عنوان اصلی: Inclusive urban design: streets for life                                                                    |
| موضوع               | شهرسازی -- جنبه‌های اجتماعی                                                                                             |
| موضوع               | سالمندان عقب‌مانده ذهنی                                                                                                 |
| موضوع               | معماری و جامعه                                                                                                          |
| شناسه افزوده        | میچل، لین                                                                                                               |
| شناسه افزوده        | Mitchell, Lynne                                                                                                         |
| شناسه افزوده        | ضابطیان طرقي، الهام، ۱۳۶۳ - مترجم                                                                                       |
| شناسه افزوده        | مقیمی، فاطمه، ۱۳۶۲ - مترجم                                                                                              |
| رده بندی کنگره      | ۱۳۸۹ b۴ ۴ b/۱۶۶ HT                                                                                                      |
| رده بندی دیویی      | ۳۰۷/۱۲۱۶                                                                                                                |
| شماره کتابشناسی ملی | ۲۰۵۵۰۴۰                                                                                                                 |

|                                        |                                 |
|----------------------------------------|---------------------------------|
| طراحی شهری جامع خیابان‌های مناسب زندگی |                                 |
| • مترجمین:                             | الهام ضابطیان طرقي، فاطمه مقیمی |
| • ناشر:                                | مؤلف                            |
| • نوبت چاپ:                            | اول/ ۱۳۹۰                       |
| • شمارگان:                             | ۲۲۰۰ نسخه                       |
| • شابک:                                | ۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۵۶۰۹-۵               |
| • صفحه‌آرایی:                          | امینان                          |
| • لیتوگرافی:                           | سحر                             |
| • چاپخانه، صحافی:                      | عرفان چاپگر فرد/ کتیبه          |
| • قیمت:                                | ۷۵۰۰۰ ریال                      |

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۶۲۶۰۴۳۸ - ۰۹۱۲۴۰۱۹۷۰۰

## تقدیم و تشکر

بر خود لازم می‌دانیم از تمامی عزیزانی که با حمایت‌های مادی و معنوی خود ما را در انجام این مهم یاری رساندند، از صمیم قلب قدردانی نماییم:

«حامی»: جناب آقای مهندس صمد ذواشتیاق (مدیر محترم بخش شهرسازی مهندسین مشاور آتک)، جناب آقای مهندس عزت الله خواجه‌نوری (مدیرعامل محترم مهندسین مشاور آتک) و جناب آقای مهندس امیرھوشنگ اردلان، که علاوه بر حمایت مالی این مهندسین مشاور، با راهنمایی‌های ارزنده‌شان ما را یاری رساندند.

جناب آقای دکتر علی‌اکبر تقوایی، دانشیار محترم دانشکده هنر دانشگاه تربیت مدرس که ویرایش و بررسی تخصصی متن کتاب را به عهده گرفتند.

و در نهایت از خانواده عزیزمان که صبورانه و در تمامی لحظات ما را پشتیبانی نمودند، کمال تقدیر و تشکر را داریم و این کتاب را به همه شهروندان عزیز میهنمان ایران، تقدیم می‌کنیم.

الهام ضابطیان و فاطمه مقیمی

## فهرست

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| بخش ۱: خیابان‌های مناسب زندگی: چرا؟                                | ۲۷  |
| فصل ۱: مبادی مفهوم خیابان‌های مناسب زندگی                          | ۲۹  |
| فصل ۲: نیاز به داشتن خیابان‌های مناسب برای افراد مبتلا به زوال عقل | ۵۱  |
| بخش ۲: خیابان‌های مناسب زندگی: چگونه؟                              | ۷۵  |
| فصل ۱: آشنا بودن                                                   | ۹۵  |
| فصل ۵: خوانایی                                                     | ۱۱۱ |
| فصل ۶: وجوه تمایز                                                  | ۱۳۱ |
| فصل ۷: قابلیت دسترسی                                               | ۱۴۹ |
| فصل ۸: راحتی                                                       | ۱۶۵ |
| فصل ۹: امنیت                                                       | ۱۸۱ |
| بخش ۳: خیابان‌های مناسب زندگی: آینده؟                              | ۱۹۹ |
| فصل ۱۰: خیابان‌های مناسب زندگی - ابعاد عملی                        | ۲۰۱ |
| فصل ۱۱: نکات بیشتری درباره خیابان‌های مناسب زندگی                  | ۲۲۱ |

# فهرست شکل‌ها و جدول‌ها

- شکل ۱.۱ نشریه یافته‌های پروژه زوال عقل WISE ..... ۳۵
- شکل ۲.۱ افراد در محیط‌هایی که برای آن‌ها فراهم شده، ناتوان هستند. .... ۳۸
- شکل ۳.۱ BedZED, Sutton یکی از توسعه‌های جدید پایدار در ایالت بریتانیا ..... ۴۳
- شکل ۴.۱ کمبود خانه‌های نگهداری و مراقبت از سالمندان، ماندن و زندگی کردن آنان در خانه‌هایشان را به ضرورتی حیاتی تبدیل کرده است. .... ۴۷
- شکل ۵.۱ اگر سالمندان بتوانند به بیرون و اطراف واحدهای همسایگی محلی‌شان آمد و رفت کنند، احتمال بیشتری وجود دارد تا بتوانند در خانه‌های خودشان زندگی کنند (تا در خانه سالمندان). .... ۴۸
- شکل ۱.۲ طراحی بد یا خیابان‌های تعمیر شده می‌تواند برای هر کسی یک مشکل محسوب شود، به ویژه برای سالمندان. .... ۵۶
- شکل ۲.۲ خیابان‌ها می‌بایست با احتیاجات افراد جوان‌تر مبتلا به آسیب‌های جسمانی، حسی و یا تشخیصی، متناسب و قابل تطبیق باشند. .... ۵۷
- شکل ۳.۲ طراحی جامع و همه‌جانبه احتیاجات همه اشخاص را در نظر می‌گیرند. .... ۵۸
- شکل ۴.۲ سن پیری چه سنی است؟ ..... ۶۱
- شکل ۵.۲ گونه‌های عمده بیماری که زوال عقل را سبب می‌شوند. .... ۶۸
- شکل ۶.۲ اگر خیابان‌ها برای برآوردن نیازهای سالمندان طراحی نشوند، بسیاری، به ویژه آن‌هایی که ضعیف هستند یا زوال عقل دارند، در خانه‌هایشان به طور جدی حبس خواهند شد. .... ۷۳
- شکل ۱.۳ تقریباً همه سالمندان، یا بدون زوال عقل، به‌طور مطلق به خرید می‌روند. .... ۸۰
- شکل ۲.۳ سالمندان با زوال عقل برای فهم و درک ساختمان‌هایی که مقصود آشکار خود را نشان نمی‌دهند مشکل پیدا می‌کنند. .... ۸۴
- شکل ۳.۳ سالمندان با روش‌های مختلف از ورزش و هوای تازه بهره می‌برند. .... ۸۷
- شکل ۴.۳ سالمندان به‌طور ویژه از دیدن فضاهای سبز و گل و گیاه در واحدهای همسایگی‌شان لذت می‌برند. .... ۸۸
- شکل ۵.۳ قادر بودن به بیرون رفتن از خانه، به سالمندان فرصت ملاقات با همدیگر را فراهم می‌کند. .... ۸۹
- شکل ۶.۳ یک نوع ترس رایج برای سالمندان این است که سطوح ناصاف یا تخریب شده، باعث افتادن آن‌ها می‌شود. .... ۹۲
- شکل ۷.۳ خواندن این نشانه‌ها برای سالمندان دشوار است، زیرا این علائم گرافیکی هم خیلی کوچک هستند و هم در ارتفاع بیش از حدی نصب شده‌اند. .... ۹۳
- شکل ۱.۴ مردم یک انتظار کلی از آنچه که در خیابان‌های اصلی خواهند دید دارند. .... ۹۶
- شکل ۲.۴ مردم همچنین یک انتظار کلی از آنچه در یک خیابان جانبی خواهند دید، دارند. .... ۹۷
- شکل ۳.۴ تعداد زیادی از ساختمان‌های مدرن یک نمای خالی را به عابران پیاده عرضه می‌کنند که نشانه‌های کمی برای تشخیص هویت آن یا این‌که چگونه می‌توان به آن وارد شد، دارند. .... ۱۰۰
- شکل ۴.۴ مردم با زوال عقل اغلب طراحی‌های سبک مدرن را تشخیص نمی‌دهند یا آنان، کاربری آن را بد تفسیر می‌کنند. .... ۱۰۲
- شکل ۵.۴ بیشتر مردم با جعبه تلفن سنتی قرمز K6 آشنا هستند، اما نه فقط به خاطر جعبه آن، بلکه به سبب آن‌که لغت "تلفن" را در گرافیک آشکار بزرگ در همه چهار طرفش دارد. .... ۱۰۴
- شکل ۶.۴ این جعبه تلفن مدرن یک آرایش گیج‌کننده از علائم و نمادهای نا آشنا را ارائه می‌کند. .... ۱۰۵

- شکل ۷.۴ نشانه اطلاعات گردشگری - "هیچ ایده ای؟" ..... ۱۰۶
- شکل ۸.۴ یک سلسله مراتب از انواع خیابان‌های آشنا تصویر واضحی را از یک محل در اختیار می‌گذارد..... ۱۰۸
- شکل ۱.۵ نشانه‌ها باید تا حد امکان واضح و واقع‌گرایانه باشند..... ۱۱۵
- شکل ۲.۵ علائم چندگانه می‌توانند هم مبهم باشند و هم گرافیک‌ها برای خواندن خیلی سخت باشند..... ۱۱۶
- شکل ۳.۵ علامت اداره پست انگلیس، یک نشانه که به طور خاص دوستدار و مناسب برای افراد با زوال عقل است..... ۱۱۹
- شکل ۴.۵ تقاطع‌ها با شماری از مسیرهایی برای انتخاب کردن می‌تواند خیلی گیج‌کننده باشد، به‌ویژه اگر تشخیص خیابان‌ها از یکدیگر دشوار باشد..... ۱۲۱
- شکل ۵.۵ به نظر می‌رسد که نشانه‌گذاری‌های روی تقاطع طراحی شده‌اند تا به راننده‌ها کمک کنند نه به پیاده‌ها..... ۱۲۲
- الگوی شبکه نامنظم الگوی «آب‌نبات چوبی» الگوی شبکه واحد..... ۱۲۴
- شکل ۶.۵ اگر چه الگوی شبکه نامنظم، بلوک‌های محیطی کوچک و خیابان‌های متصل دارد، اما تنوعی از بلوک‌ها و شکل‌های مختلف خیابان را ایجاد می‌کند..... ۱۲۴
- تقاطع سرنیزه‌ای، تقاطع چنگالی (سه شاخه)، تقاطع T، چهار راه..... ۱۲۴
- شکل ۷.۵ تقاطع‌های چنگالی، سرنیزه‌ای و T، شکل، شمار مسیرهایی را که باید انتخاب شوند، کاهش می‌دهند و یک نقطه تمرکز در انتهای خیابان فراهم می‌کنند..... ۱۲۴
- شکل ۸.۵ خیابان‌هایی که به طور ساعده‌ی پارک و با انحنای ملایم هستند، به طور کلی نسبت به خیابان‌های پهن و مستقیم برای پیاده روی جذاب‌تر هستند..... ۱۲۴
- شکل ۹.۵ یک خیابان خوانا، ساختمان‌ها رو به خیابان هستند و مرزهای کم ارتفاعی برای متمایز کردن فضاهای خصوصی دارند، بدون این‌که دید را مسدود کنند..... ۱۲۷
- شکل ۱۰.۶ سالمندان با زوال عقل، فضاهای باز غیر رسمی شهری را به مبادین رسمی خالی ترجیح می‌دهند..... ۱۳۴
- شکل ۱۱.۶ ساختمان‌های تاریخی نشانه‌های خوبی ایجاد می‌کنند، زیرا به طور کلی تکه‌های جذاب و قابل توجه معماری هستند و احتمال بیشتری وجود دارد که به یاد آورده شوند زیرا مدت طولانی وجود داشته‌اند..... ۱۳۷
- شکل ۱۲.۶ سازه‌های متمایز چشم را می‌گیرند و به مردم در تشخیص هویت راهی که لازم است بروند، کمک می‌کنند..... ۱۳۸
- شکل ۱۳.۶ یک عنصر سودمند که ضامن متمایز و جذاب است..... ۱۳۹
- شکل ۱۴.۶ مبلمان خیابان آشنا و عناصر زیبایی‌شناسانه که در کنار خیابان واقع شده‌اند، می‌توانند نشانه‌های راهیابی متمایز را ایجاد کنند..... ۱۴۰
- شکل ۱۵.۶ خیابان‌هایی که تعریض تدریجی و فرم و عناصر متنوع دارند از خیابان‌های همسان مستقیم، جذاب‌تر هستند..... ۱۴۴
- شکل ۱۶.۶ مردم با زوال عقل حفظ تمرکز را هنگامی که در طی خیابان‌های همسان مستقیم پیاده روی می‌کنند، دشوار می‌دانند..... ۱۴۵
- شکل ۱۷.۶ زمین سبز (بازی شبیه بولینگ در انگلستان) در پارکی در بارسلونا، یک مکان عمومی فعالیت و نشانه مفیدی برای راهیابی..... ۱۴۶
- شکل ۱۸.۶ سالمندان به طور کلی نمی‌توانند به همان سرعت یا به همان دوری که جوان‌ترها می‌توانند بروند، پیاده روی کنند..... ۱۵۱
- شکل ۱۹.۶ توالت‌های زیرزمین برای خیلی از مردم غیر قابل دسترس هستند..... ۱۵۷
- شکل ۲۰.۶ خدمات و تسهیلات اولیه باید در فاصله ۵۰۰ متری و خدمات ثانویه باید در فاصله ۸۰۰ متری از

- خانه سالمندان قرار داشته باشند. ۱۵۹.....
- شکل ۴.۷ پیاده رو های عریض در مقایسه با پیاده‌روهای باریک، موجب اجتناب از مسدود شدن پیاده‌رو شده و فضای بیشتری برای عابران پیاده ایجاد می‌کند. ۱۶۰.....
- شکل ۵.۷ به طور ایده آل، حتی تغییرات کوچک در سطح باید هر دو نوع رمپ‌ها و پله‌ها را داشته باشند. ۱۶۲.....
- شکل ۱.۸ صندلی چوبی دسته‌دار با پشتی، موقعیت راحتی بسیار بیشتری را نسبت به نیمکت فلزی فراهم می‌کند. ۱۶۹.....
- شکل ۲.۸ این نیمکت اگر هم سعی می‌کرد نمی‌توانست بیش از این غیر دوستانه و ناخوشایند باشد! ۱۷۰.....
- شکل ۳.۸ دستشویی اتوماتیک برای عده زیادی از سالمندان که دنبال انواع توالت های سنتی راحت تر هستند، نا آشنا و ترس آور است. ۱۷۴.....
- شکل ۴.۸ یک نوع سنتی توالت عمومی. ۱۷۵.....
- شکل ۵.۸ فضاهای باز باید دارای محلی آرام و سایه دار برای نشستن باشند. ۱۷۶.....
- شکل ۶.۸ سالمندان پرنهاله های اتوبوسی محصور و حفاظ دار با صندلی و دیواره های شفاف یا پنجره های بزرگ را ترجیح می‌دهند. ۱۷۷.....
- شکل ۱.۹ سالمندان پارکینگ های ناهموار و شکسته و به هم ریخته را به طور ویژه ای خطرناک می‌دانند. ۱۸۳.....
- شکل ۲.۹ ماشین هایی که در نیمه پیاده روها پارک شده‌اند، خطرناک و مسدود کننده راه هستند. ۱۸۶.....
- شکل ۳.۹ زیرگذرها می‌توانند دشوار و ترسناک باشند. ۱۸۹.....
- شکل ۴.۹ سطح ناصاف این سنگفرش می‌تواند برای پیاده روی سالمندان و دیگرانی که مشکلات حرکتی دارند، دشوار باشد. ۱۹۲.....
- شکل ۵.۹ سالمندان از استفاده از محل های عبور پیاده که با سیگنال کنترل می‌شوند و به همراه نشانه های صوتی و علائم بصری در هر دو سمت معبر هستند، احساس امنیت بیشتری می‌کنند. ۱۹۴.....
- شکل ۶.۹ مسیر های پیاده باید پهن و با کف سازی هموار، صاف، تراز، بدون حالت لغزندگی و غیر انعکاس دهنده باشند. ۱۹۵.....
- شکل ۱.۱۰ عناصر کلیدی طراحی خیابان های مناسب زندگی. ۲۰۴.....
- شکل ۲.۱۰ نشریه توصیه ها برای انجمن مسکن، زیر نظر شرکت مسکن. ۲۱۱.....
- جدول ۱.۱۰ توصیه های خیابان های مناسب زندگی برای مجریان. ۲۱۲.....
- شکل ۳.۱۰ اختلاط کاربری ها شاید اصلی ترین عامل خیابان های مناسب زندگی است. ۲۱۶.....
- شکل ۴.۱۰ پیاده‌روهای وسیع و نرم یکی از شاخصه های کلیدی خیابان های مناسب زندگی است. ۲۱۷.....
- شکل ۱.۱۱ ما خیابان های مناسب زندگی را بیشتر توسط پروژه (Inclusive Design For Getting Outdoors) مورد بررسی قرار می‌دهیم. ۲۲۵.....
- شکل ۲.۱۱ ما هنوز لازم می‌دانیم تا جزئیات بیشتر جنبه های مسلم طراحی را، مانند فضاهای بیرونی خصوصی، مورد بررسی قرار دهیم. ۲۲۶.....
- شکل ۳.۱۱ خیابان های مناسب زندگی لازم است تا برای همه سنین مناسب سازی شوند، نه تنها برای سالمندان. ۲۳۱.....
- شکل ۴.۱۱ ممکن است میان نیاز عابران یا نیاز دوچرخه سواران مغایرت به وجود آید. ۲۳۲.....
- شکل ۵.۱۱ خیابان های مناسب زندگی خیابان های قابل قدم زدن هستند؛ اهداف پایداری ایجاب می‌کند تا آن ها همچنین از حمل و نقل عمومی حمایت کنند. ۲۳۳.....
- شکل ۶.۱۱ لذت بردن از محیط بیرونی برای کیفیت زندگی سالمندان مهم است. ۲۳۸.....

[www.ketab.ir](http://www.ketab.ir)



## دبیاچه هاسی

چاپ کتب و نشریات در مقایسه با دو دهه گذشته بطرز چشمگیری در کشور افزایش و گسترش یافته و موضوعات متنوعی را در بر گرفته است. در رشته های فنی - تخصصی نیز این روند رو به رشد نهاده و کتاب ها و مقالات بسیاری در زمینه طراحی شهری، برنامه ریزی شهری، معماری و سایر رشته های مرتبط، در جهان و ایران انتشار یافته و می یابند اما آنچه که بیش از پیش ضروری به نظر می رسد، رسالت حرفه مندان در امر پژوهش در زمینه مسائل جامعه و تامین نیاز گروه های مختلف و حمایت از چنین پژوهش هایی است. مضمون مطالب این کتاب بر پایه ویژگی ها و نیازهای سالمندان و مبتلایان به زوال عقل قرار گرفته است. شایسته است متخصصان شهرساز و معمار کشورمان با مطالعه و جمع بندی فصل های این ترجمه بتوانند حاصل برداشت و استخراج را در طراحی و تحقیقات خود بکار گرفته و جوهره آن را به نگرشی بومی در جهت حل مسائل جاری کشور تبدیل سازند.

امید است که این دستاورد بتواند در ساختار زیربنایی طرح های شهرسازی وضوابط و مقررات و استانداردهای شهری و ساختمانی جایگاه ویژه ای یافته و مورد توجه مدیریت کلان کشور قرار گیرد.

## مقدمه مترجمان

در زمانی که گستره علم و تکنولوژی رو به سوی جامعه‌ای پایدار می‌نهد و ارتباط بین علوم، حرفه و دانش‌ها موجب توسعه کمی و کیفی آن‌ها می‌گردد، بالا رفتن سن جمعیت و وجود پیچیدگی‌های زندگی شهرنشینی امروز که آسیب‌های متعددی از جمله آسیب‌های روحی - روانی را در میان افراد افزایش داده، تمسک جستن به یک روش، آن هم بهره‌گیری از شیوه‌های دارو درمانی، را جایز نشمرده، بنابراین توجه به سایر حرفه‌ها به منظور کمک به درمان و ایجاد شرایط مناسب جهت بهبود این افراد، یک وظیفه مهم تلقی می‌گردد.

افزایش سن پیری در جامعه امروز ما، خود زنگ خطری است برای پیشگیری از بیماری‌های مرتبط با آن. همچنین از آن جا که نمونه مطالعاتی این پژوهش را بیماری زوال عقل تشکیل می‌دهد که در بسیاری از موارد افراد ۶۵ سال به بالا گرفتار آن می‌شوند، بنابراین توجه به این بیماری، به عنوان مهم‌ترین بحران اجتماعی و بهداشتی قرن ۲۱، در کنار تامین سایر نیازمندی‌های سالمندان، اهمیت ویژه‌ای می‌یابد.

کتاب طراحی شهری جامع خیابان‌های مناسب زندگی، رویکردی نوین را در مواجهه با ویژگی‌ها و خصوصیات سالمندان و افراد مبتلا به زوال عقل پیش

رو گذاشته و در این راستا به یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های طراحان شهری و سایر حرفه‌مندان مرتبط، (تامین فضاهایی با کیفیت مناسب به منظور حضور تمامی گروه‌ها سنی و اجتماعی)، جامه عمل می‌پوشاند.

در این راستا و با توجه به درصد بالای ابتلای افراد جامعه به بیماری زوال عقل، به عنوان یکی از بیماری‌های تهدید کننده جامعه ایران (به دلیل بالا رفتن سن جمعیت)، طراحان شهری نقش موثری در فراهم آوردن محیط مناسب به منظور حضور این بیماران در فضاهای شهری ایفا خواهند نمود.

در گذشته تاکید بر وفق دادن شخص با محیط و تناسبات آن، یا ارائه راه حل‌های ویژه، استفاده از تکنولوژی برای افراد ناتوان بود. در حالی که بهتر است به جای آنکه افراد را ناتوان ببینیم، محیط را در ارائه تسهیلات و امکانات به آنان ناتوان بدانیم.

با در نظر گرفتن این نکته که تقریباً تمامی پژوهش‌های صورت گرفته تاکنون بر فضاهای داخلی متمرکز بوده است، بنابراین این کتاب راهنماهای طراحی نوینی را مبتنی بر یک کار عملی بر روی سالمندان و افراد مبتلا به زوال عقل ارائه می‌دهد و یک مرجع مفید و مورد استفاده برای تمامی متخصصان مرتبط با موضوع محسوب می‌گردد.

## پیشگفتار

یک اجماع کلی در رابطه با طراحی بهینه سیمای ساختمان‌ها برای افراد با زوال عقل وجود دارد، اما محیط بیرونی تا همین اواخر مورد غفلت قرار گرفته است. پژوهشی که این کتاب براساس آن شکل گرفته، تلاشی شجاعانه و نادر برای پرکردن این فاصله بود. همین موضوع سبب شد که این کتاب را بی مانند و به صورت ویژه‌ای مهم سازد. افراد با زوال عقل، و سایر افراد دارای آسیب‌های شناختی، دائماً بدون دلیل موجه و صرفاً به سبب وجود محیط‌های غیرقابل درک است که ناتوان‌اند و یا ناتوان به حساب می‌آیند. لذا ما باید همه آنچه را که می‌توانیم انجام دهیم تا با توجه کامل حق خدمت به آنان را به‌جا آوریم و به آن‌ها کمک کنیم تا بتوانند مستقل بمانند. ما این موارد را برای افراد با آسیب شنوایی و بصری و برای آن‌هایی که مشکلات حرکتی دارند انجام می‌دهیم و معتقدیم هم اکنون زمان آن رسیده است که نیازهای افراد با آسیب‌های شناختی را مورد توجه قرار دهیم تا بتوانند تا آن‌جا که امکان داشته باشد، در جامعه حضور فعال داشته باشند.

ماری مارشال<sup>۱</sup>

رییس بازنشسته مرکز توسعه خدمات زوال عقل

استرلینگ اسکاتلند<sup>۲</sup>

---

1. Mary Marshal

2 Stirling, Scotland

## دیباچه

این کتاب اهداف و نیات ما را برای رسیدن به زندگی راحت و پایدار<sup>1</sup> (WISE) ارائه می‌دهد. ما این تفکر را در سال ۲۰۰۴ در موسسه توسعه پایدار دانشگاه بروکس آکسفورد<sup>2</sup> (OISD) پایه‌گذاری کردیم. هدف ما هویت بخشی به همه تحقیقاتی بود که طی ده سال گذشته انجام شده بود و مبنای ادامه مطالعات آتی قرار خواهد گرفت.

هدف ما در این رویکرد، دستیابی به زندگی راحت و پایدار (در کلیه موازین، از ساختمان‌ها گرفته تا کالبد کل شهرها) این بوده است که چگونه محیط مصنوع بر رفاه، بهداشت، کیفیت زندگی ساکنان و سایر بهره‌وران تاثیر می‌گذارد. برنامه‌های طولانی مدت ما که بیشتر حالت ایده آلی دارد، شامل به وجود آوردن تغییراتی در طراحی مناسب خانه‌ها، خیابان‌ها، شهرک‌ها و شهرهایمان است. ما معتقدیم که توسعه پایدار در صورتی دست یافتنی است که متخصصان طراحی، کاملاً مسئولیت اجتماعی خودشان را بشناسند و از طریق تحقیقات گسترده، نیازهای کاربران را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند. در این راه دلیلی بر عدم استفاده از یک رویکرد علمی در این زمینه وجود ندارد که بتواند مبنایی برای خلاقیت (همان طور که در

---

1 WISE: Wellbeing in Sustainable Environment

2 OISD: Oxford Institute for Sustainable Development

سایر حرف به کار رفته است) قرار گیرد. این امر به طور فزاینده‌ای گویای تاثیر فراوان محیط مصنوع بر زندگی انسان‌هاست. براین اساس لازم است که بدانیم چگونه به حداکثر بهره وری دست یابیم.

دست‌یابی به چنین دانشی کار آسانی نیست و تنها با گذشتن از ساخت ظاهری می‌توان کار را آغاز کرد. رویکرد تحقیقاتی ما در این جهت تازگی دارد که به دنبال کشف خواسته‌ها و مشخصه‌های طراحی ویژه است که روی کیفیت زندگی و رفاه، تاثیرات مثبت یا منفی دارند. ما همچنین روش‌ها و ابزار جدیدی برای انجام این کار در دست داریم. ما راه‌ها و روش‌هایی را برای اندازه‌گیری نظرات مردم درباره محیط مصنوع معرفی کرده‌ایم. و همواره سعی در تولید توصیه‌ها و راهکارهای عملی داشته ایم. یکی از دلایل نوشتن این کتاب، آن است که عده زیادی از مردم و به خصوص تولید کنندگان و طراحان امکانات محیط بیرون از خانه، با ما تماس داشته‌اند و تقاضای دستاوردهای ما را از طریق برشورهایی (در زمینه توصیه‌هایی در مورد خیابان‌های مناسب برای بیماران دارای زوال عقل) که نوشته شده است داشته‌اند. ما امیدواریم که تمام اطلاعات مفید و مرتبط با موضوع را توانسته باشیم در یک جا و در شکلی ساده و قابل دسترس جمع‌آوری کرده باشیم. در ضمن هنوز تحقیقات زیادی باید انجام شود که در این مورد نیازمند یافته‌های جدیدتری هستیم. ما به‌طور مستمر پروژه‌های جدیدی را آغاز می‌کنیم، و سعی داریم که اطلاعات و دانش جدید در این زمینه‌ها را هر چه سریع‌تر منتشر کنیم، و لذا پیشاپیش از هر نوع اظهار نظر و ارائه پیشنهاد و کمکی در نیل به این هدف سپاسگزاریم. در پایان امیدواریم از خواندن این کتاب لذت ببرید و مهم‌تر این که شما هم بتوانید توصیه‌های ما را در عمل به کار گیرید.

الیزابت برتن<sup>۱</sup> و لین میچل<sup>۲</sup>

واحد پژوهشی WISE و OISD

## مؤلفان

الیزابت برتن<sup>۱</sup>، مدرس و محقق دوره‌های فوق لیسانس و دانشیار در مدرسه محیط مصنوع دانشگاه بروکس آکسفورد هستند. همچنین ایشان رئیس محیط‌های پایدار مناسب (WISE) در واحد تحقیقاتی موسسه آکسفورد برای توسعه پایدارند. بعد از تجربیات فراوان به‌عنوان معمار و طراح شهری، اکنون بیش از ۱۰ سال تحقیقات در زمینه پایداری اجتماعی و محیط مصنوع انجام داده و بیش از £۷۵۰,۰۰۰ در مورد امتیازهای تحقیقاتی از موسساتی که شامل شورا تحقیقات، شرکت مسکن و املاک NHS می‌شود، برنده شده‌اند.

لین میچل<sup>۲</sup> محقق فوق دکترا و مدرس و محقق دوره‌های فوق لیسانس پیوسته در مدرسه محیط مصنوع دانشگاه بروکس آکسفورد<sup>۳</sup> هستند. همچنین ایشان به‌عنوان برنامه ریز شهری مطرح‌اند و تحقیقاتشان در رابطه پایداری اجتماعی و محیط مصنوع است. نامبرده موسس شرکت و عضو رسمی موسسه محیط‌های پایدار مناسب (WISE) در واحد تحقیقاتی موسسه آکسفورد برای توسعه پایدار هستند.

---

1 Elizabeth Burton MA (Cantab) DipArch DipUD PhD

2 Lynne Mitchell MPhil MRTPI

3 Oxford Brooks

## قدردانی

بر خود لازم می‌دانیم از آقای شیو رمن<sup>۱</sup> بابت نقش مهمشان در انجام تحقیقاتی که این کتاب براساس آن شکل گرفته است، تشکر کنیم و اذعان کنیم که بدون کمک ایشان قادر نبودیم تجزیه و تحلیل فضایی را انجام دهیم. همچنین از آقای دانیل کوزاک<sup>۲</sup> سپاسگزاریم که با لطف هرچه تمام‌تر، آن‌هم زمانی که مطالعات مقطع دکتری خود را انجام می‌داد، در گرفتن بیشتر عکس‌ها و آماده کردن تصاویر برای مصور ساختن خیابان‌های مناسب زندگی موافقت کرد. تشکر ما برای کمک کردن عکاسان به شرح زیر ادامه می‌یابد:

خانم کارول دیر<sup>۳</sup> برای شکل ۳.۱، خانم کریستین استاکدیل ژولبرگ<sup>۴</sup> برای شکل ۴.۱، از آقای شیو رمن، برای شکل ۵.۲ و ۷.۴، از مرکز تحقیقات طراحی جامع SURFACE، دانشگاه سالفورد<sup>۵</sup> برای شکل‌های ۳.۵، ۴.۸، ۶.۸ و ۷.۹، از دانشکده هنر ادینبورگ<sup>۶</sup>، دانشگاه هریوت وات<sup>۷</sup> برای شکل ۱.۱۱.

---

1 Shibu Raman

2 Daniel Kozak

3 Carol Dair

4 Kristian Stockdale Juhlberg

5 University of Salford

6 Edinburgh College of Art

7 Heriot-Watt University



همچنین از خانم ماری مارشال، که به تازگی از ریاست مرکز توسعه خدمات زوال عقل بازنشسته شده است، سپاسگزاریم. از خانم استرلینگ<sup>۱</sup>، برای الهام بخش بودن همکاری و کارشناسی‌شان، و از هم‌قطارانمان در گروه محیط‌های شهری پایدار آکسفورد برای توسعه پایدار (OISD) (به ویژه کیت ویلیامز<sup>۲</sup> و کارول دیر) برای حمایت مستمر و تشویق‌هایشان سپاسگزاریم. تحقیقات ما سودمند بود به خاطر نصیحت و راهنمایی گروه هدایت‌کننده و پوینده ما، به همراه پروفسور تیم بلکمن<sup>۳</sup>؛ سوزان فربرن<sup>۴</sup>؛ الیزابت کینگ<sup>۵</sup> و کارکنان OPTIMA، Radcliffe Infirmary Trust؛ جان کینگ<sup>۶</sup>؛ تام اون<sup>۷</sup>؛ ماریا پارسنز<sup>۸</sup>؛ کارکنان مرکز مقابله با زوال عقل آکسفورد؛ دینا رابرتز<sup>۹</sup>؛ دکتر بارت شیهان<sup>۱۰</sup>؛ دکتر کیت ویلیامز؛ پروفسور مایک جنکز<sup>۱۱</sup>؛ کارل راف<sup>۱۲</sup>؛ و استیو انجری<sup>۱۳</sup>. سرانجام از دوستان و خانواده (به ویژه بن<sup>۱۴</sup> و برت<sup>۱۵</sup>) تشکر می‌کنیم، کسانی که در طول فرآیند نوشتن کتاب صبور و مشوق ما بودند.

- 
- 1 Stirling
  - 2 Katie Williams
  - 3 Tim Blackman
  - 4 Susan Fairburn
  - 5 Elizabeth King
  - 6 Joan King
  - 7 Tom Owen
  - 8 Maria Parsons
  - 9 Diana Roberts
  - 10 Bart Sheehan
  - 11 Mike Jenks
  - 12 Karl Kropf
  - 13 Steve Ongeri
  - 14 Ben
  - 15 Bert

## سافتار کتاب

کتاب در سه بخش ترتیب یافته است. قسمت اول (خیابان‌های مناسب زندگی - دلایل چرایی انتخاب موضوع) که شامل فصل‌های ۱ تا ۳ است، هدف و عملکرد کتاب را بیان می‌کند. این بخش توضیح می‌دهد که مفهوم خیابان‌های مناسب زندگی چه معنایی دارد، چرا این بخش توسعه یافته است و چگونه این بخش با مسائل مهم در جامعه امروز متناسب می‌شود (فصل ۱). این فصل همچنین به طور اختصار، پژوهشی را که از آن اصول و توصیه‌هایی برای این مفهوم گرفته شده است، شرح می‌دهد. فصل ۲ توضیح می‌دهد چرا این موضوع مهم است، به ویژه در مورد طراحی برای سالمندان با زوال عقل، و پیش بینی افزایش تعداد افراد با زوال عقل در جهان غرب. فصل ۳ با تمرکز روی سالمندان ادامه می‌یابد، با این توضیح که چگونه آن‌ها خیابان‌ها را در واحد همسایگی محلی‌شان تجربه می‌کنند، چند وقت به چند وقت، چه موقع و چرا از خیابان‌ها استفاده می‌کنند و هنگامی که بیرون از خانه به سر می‌برند، چه احساسی دارند. این موضوع‌ها پایه‌های بخش بعدی کتاب را تشکیل می‌دهد.

بخش ۲ (خیابان‌های مناسب زندگی - چگونگی روند کار) که شامل فصل‌های ۴ تا ۹ بوده و بخش اصلی کتاب محسوب می‌شود. این بخشی است که در آن اصول و توصیه‌هایی برای طراحی خیابان‌های مناسب زندگی

توضیح و ارائه می‌شود. توصیه‌ها در چارچوب شش اصل طراحی کلیدی ترتیب داده می‌شوند، با فصلی که به هر کدام اختصاص داده شده است.

- آشنایی<sup>۱</sup> (فصل ۴)
- خوانایی<sup>۲</sup> (فصل ۵)
- تمایز<sup>۳</sup> (فصل ۶)
- دسترسی<sup>۴</sup> (فصل ۷)
- راحتی<sup>۵</sup> (فصل ۸)
- ایمنی<sup>۶</sup> (فصل ۹)

هر فصل توضیح می‌دهد که هر اصل چه مقصودی دارد و چگونه این موضوع افراد مسن و دیگر استفاده‌کنندگان خیابان‌های محله را تحت تاثیر قرار می‌دهد. سپس جنبه‌های طراحی خیابان را که می‌تواند به دستیابی این اصول کمک کند، مطرح می‌کنیم و سرانجام توصیه‌های طراحی ویژه را ارائه می‌دهیم.

بخش ۳ (خیابان‌های مناسب زندگی - نگاهی به آینده) که شامل فصل‌های ۱۰ و ۱۱ است و کتاب را با تاکید بر انجام توصیه‌ها در عمل، مطرح کردن موانع بالقوه و پژوهش بیشتر خاتمه می‌دهد. سهم بالقوه خیابان‌های مناسب زندگی برای شهرک‌ها و شهرهای بریتانیا، برای اروپا و بقیه دنیا در فصل یازدهم جمع بندی شده و مضمون و مزایای استفاده از راهنما نیز در آنجا توضیح داده شده است.

ما کتاب را طوری طراحی کردیم که خوانندگان بتوانند از فصل میانی (فصل ۲) برای مراجعه استفاده کنند بدون اینکه مجبور به خواندن بقیه کتاب باشند.

- 
1. Familiarity
  2. Legibility
  3. Distinctivness
  4. Accessibility
  5. Comfort
  - 6 - Safety